

Fouad: een facultair proefkonijn

In mijn vorige blogbericht bood ik een inhoudsanalyse van een artikel dat dr. Benno Bonke in 2017 samen met een oud-collega heeft gepubliceerd in het artsentijdschrift *Medisch Contact*.^{1,2} Hij wilde een lijn uitzetten voor de ontwikkeling van de Nederlandse opleidingen Geneeskunde, in de richting van het Britse opleidingsmodel. Ik zal nu onderzoeken in hoeverre zijn voorstellen geïmplementeerd zijn door de Rotterdamse faculteit Geneeskunde, waar hij veertig jaar lang (tot 2015) gewerkt heeft. In een slot-beschouwing (IX) bekijk ik in hoeverre mijn bevindingen relevant zijn voor het strafproces tegen de Rotterdamse geneeskundestudent Fouad L., de hoofdpersoon van het moorddrama op 28 september 2023.

I. Volgens dr. Benno Bonke moeten de wettelijke voorschriften waaraan de medische faculteiten gebonden zijn, hoognodig worden aangepast. In afwachting daarvan stelt hij voor dat aspirant-studenten met een functiebeperking voorwaardelijk worden toegelaten tot de opleiding en dat ze parallel aan het reguliere curriculum in een speciaal ‘remedial’ programma worden geplaatst om hun studie- en beroepsgeschiktheid te optimaliseren. Het programma mondt in een beoordeling van hun studie- en beroepsgeschiktheid uit. Als het resulterende oordeel negatief is, wordt van hen verwacht dat ze de opleiding verlaten. Mochten ze niet van zins zijn dat vrijwillig te doen, dan hebben zij maatregelen te duchten die bedoeld zijn om hen te ontmoedigen op de ingeslagen weg voort te gaan.

II. Op de website van de Rotterdamse faculteit Geneeskunde heb ik inderdaad onderwijs- en examenregelingen voor de masteropleiding gevonden die op dit voorstel geënt zijn.³ Uit een tijdschriftartikel van De Jong-Noordermeer (2023) valt op te maken dat ook langdurige schorsingen wegens overlast tot de ontmoedigende maatregelen worden gerekend.⁴ Zij is voormalig secretaris van de examencommissie van de Rotterdamse faculteit.

III. Op het discussieplatform 4Chan (5/6 augustus 2023) blikte *motorAnon* (pseudoniem van de Rotterdamse Geneeskundestudent Fouad L.) terug op zijn medische studieloopbaan.⁵ Alles wijst erop dat hij, ongewild, wegens een vermeende functiebeperking in het autistisch spectrum tot proefkonijn is gemaakt in het speciale facultaire programma. Men had hem het etiket Asperger (hoogbegaafd doch autistisch) opgeplakt.

IV. Fouad bericht dat de schorsingsperiodes een zware aanslag op zijn psychisch welbevinden hebben gedaan. In die perioden raakte hij depressief, dronk hij overmatig alcohol en in die alcoholische buien gaf hij zich aan dierenmishandeling over. Dat leidde tot een taakstraf van 40 uur, opgelegd door de politierechter. Maar dat was niet het einde van de ellende. Dat vonnis ontketende een heksenjacht bij de Rotterdamse autoriteiten: we moeten voorkomen dat die geneeskundestudent, zo’n Marokkaanse dierenbeul, ooit het diploma van basisarts zal behalen.⁶ Uiteindelijk leidde dit ertoe dat het Rotterdamse OM een uitgebreid antecedentenonderzoek deed en de uitkomsten daarvan begin 2023 voorlegde aan de examencommissie van de Medische faculteit.

V. Fouad liet zich echter niet kisten. Ondanks alle tegenwerking had hij in zijn tiende studiejaar (2022/23) alle studiepunten van de masteropleiding Geneeskunde gehaald. Maar met de OM-rapportage van Fouads antecedenten meende de examencommissie de definitieve stok te hebben gevonden om de hond te slaan: zij weigerde hem het basisartsdiploma toe te kennen.

¹ Url: <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/het-testament-van-dr-benno-bonke/> (22/10/2024).

² Annemerle Beerthuisen en Benno Bonke (19/1/2017). Ernstige functiebeperking kan studie onmogelijk maken: Arts willen worden is niet genoeg. *Medisch Contact* 2017:03, 24f. Herdrukt: *Medisch Contact* 2/10/2023 (Url: <https://www.medischcontact.nl/actueel/laatste-nieuws/artikel/arts-willen-worden-is-niet-genoeg>).

³ Url: <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/het-iudicium-abeundi-de-grenzen-van-artikel-7-42a-whw/> (9/3/2024); <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/de-hangmappenkast-van-het-erasmus-medisch-centrum/> (11/4/2024).

⁴ Jong-Noordermeer, M. de (2023). Geen diploma – het iudicium abeundi. *Nederlands Tijdschrift voor Onderwijsrecht*, oktober 2023 nr. 3, 35-43.

⁵ Url: <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/jaccuse-een-aanklacht-tegen-de-rechtsstaat/> (15/11/2023).

⁶ Rieke Samson (juni 2024). *Reflectierapport casus Fouad L.* Rotterdam: Gemeente Rotterdam. Url: <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/5a31ac8d-26f4-4cd2-b8e3-30cf6d64c514?documentId=05129ffb-c797-4e50-80db-5bea114395ce>

VI. Ik vermoed dat de examencommissie verwachtte met deze weigering publiciteit te kunnen genereren in het kader van de interlokale strijd om meer bevoegdheden te verwerven tegen geneeskundestudenten met een functiebeperking: “Ex-student spant proces aan tegen examencommissie.” Zij had dan een krachtig verweer in petto: “Zoals Luther zei: Wij staan hier en kunnen niet anders. Wij kunnen het diploma niet toekennen, want van dierenbeul naar mensenbeul, dat is een kleine stap.” Maar het liep anders. In weerwil van het advies van zijn advocaat ging Fouad niet op de voorgestelde schikking in (een psychologisch onderzoek naar zijn beroeps geschiktheid) en hij liet niets meer van zich horen. Hij was wanhopig en voelde zich klemgezet. Door het wegvallen van het diploma verloor hij de onderzoeksbaan die hem was toegezegd. Hij kwam in geldnood en zou wegens huurschuld uit zijn huis te worden gezet. Op vordering van zijn advocaat kreeg hij begin augustus inzage in zijn studentendossier en dat was de druppel die bij hem de emmer deed overlopen: hij maakte daaruit op dat de staf van het bachelorpracticum Klinische Vaardigheden (onder leiding van dr. Benno Bonke) tegen hem had samengezworen om hem niet te laten slagen. Daarmee was hij, vermoed ik, ten diepste aangetast in zijn waardigheid. Op 28 september bezegelde hij zijn noodlot met een drievoudige moord. Slachtoffers waren een staflid van het bachelorpracticum Klinische Vaardigheden, alsmede zijn buurvrouw en haar dochter, die een belangrijke rol hadden gespeeld in de heksenjacht van de Rotterdamse autoriteiten (zie IV).

VII. De publiciteit rond dit moorddrama had voor de faculteit twee kanten. Enerzijds kon deze moord worden gepresenteerd als een bewijs dat de medische faculteiten in staat moeten worden gesteld om autistische studenten vanwege hun functiebeperking te verhinderen om basisarts te worden. “Je ziet wat ervan komt als ze door de mazen van het net glippen.” Anderzijds liep de faculteit het risico dat zij tot op zekere hoogte de schuld zou krijgen van het moorddrama. De ontmoedigende maatregelen die zij tegen Fouad heeft ondernomen (in de vorm van de herhaalde schorsingen) hebben immers bijgedragen aan de ontwikkelingen die zijn uitgemond in het moorddrama, zowel direct (ondermijning van Fouads geestestoestand) als indirect (de dieren mishandeling, gevolgd door de heksenjacht en de justitiële actie richting examencommissie). Bovendien is inmiddels komen vast te staan dat de weigering van het diploma het primaire motief tot het plegen van de drievoudige moord is geweest.⁷

VIII. Inmiddels is de faculteit tot de conclusie gekomen dat zij met het nemen van ontmoedigende maatregelen jegens Fouad over de schreef is gegaan. Per 1 september 2024 is bijlage 5 (artikel 5.9 lid 2new) van de Onderwijs- en Examenregeling geschrapt, in diervoege dat zij beroepsongeschikte studenten met een functiebeperking voortaan wel mag *adviseren* de opleiding te verlaten, maar dat zij weigerachtige studenten niet mag *straffen en wegpesten* vanwege hun functiebeperking.⁸

IX. Slotbeschouwing. Aanvankelijk werd de lijn die is uitgezet door Benno Bonke dus min of meer gevolgd door de Rotterdamse faculteit Geneeskunde. De hoogbegaafde student Fouad L. is bestookt door ontmoedigende maatregelen, waarvoor de wettelijke grondslag ontbrak. Maar deze hebben niet het beoogde effect gehad. Hij zette de studie voort en wist alle studiepunten voor het basisartsexamen te verwerven. Als uiterste noodgreep weigerde de examencommissie het diploma toe te kennen, terwijl daar evenmin een wettelijke grondslag voor bestond. Na de onvoorziene uitkomst van het project-Bonke -- het eerste proefkonijn van het project-Bonke pleegde een drievoudige moord -- besloot de faculteit vooralsnog de angel uit het project te trekken. Zolang de wetgever geen formele heenzending van beroepsongeschikte studenten met een functiebeperking toestaat, ziet de faculteit van buitenwettelijke ontmoedigingsmaatregelen af. Het zou de staande en zittende magistraten sieren als zij in hun strafeis resp. vonnis zouden stipuleren dat Fouad L., op grond van het onrechtmatige handelen jegens haar proefkonijn, alle reden had om erg kwaad op de faculteit te zijn (en op de participanten aan de heksenjacht waarvan hij het slachtoffer is geworden). Verder zou het mooi zijn als zij zouden bijdragen aan een ontwikkeling die ertoe leidt dat Fouad alsnog het diploma van zijn masteropleiding krijgt uitgereikt, want dat zou bevorderlijk zijn voor het hervinden van zijn geestelijk evenwicht en voor zijn toekomstige re-integratie in de samenleving.

Wes Holleman
weblog onderwijs, 23-10-2024
<https://onderwijsethiek.nl>

⁷ <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/de-rechten-van-examenkandidaat-fouad-update/> (7/7/2024)

⁸ <https://www.eur.nl/erasmusmc/onderwijs/regels-en-richtlijnen/master-geneeskunde/onderwijs-en-examenregelingen> (download 23/10/2024); <https://onderwijsethiek.nl/onderwijs/erasmus-humaniseert/> (17/8/2024)